HERMANNUS von der Hardt
Lectori S. D.

DEderat *Martinus V.* in Constantiensi Concilio, ex publico Concilii decreto, ad impensa Nationum desideria, ac repetita vota, superioribus Partibus explicata, *Delineationem reformationis ab orbe Christiano expetitæ.*

Non quidem prorsus acquiescebant his Martini propositionibus *Nationes;* Non tamen voti sui prorsus compotes se fieri posse facile intelligebant. Qvippe quod ante electionem Papæ cum Imperatore Sigismundo longe plura momenta postulaverant ac definiverant *Nationes*, quàm ex *oblata Martini Reformatione* expectari posse videbant.

Qvapropter, tempori ac necessitati nonnihil indulgendum rati Nationum Præsides atque Antistites vel Deputati, in Responsione Martini aliqua mutanda notarunt, alia plura ferenda judicarunt aut dissimulanda.

Sic ergo paucula, uti superius dictum, ex hac Martini Delineata Reformatione depromta statuta, limitata tamen atque illustrata, in Concilio tandem sunt haud longe ante finem Concilii mense Martio publicata.

Verùm, inter hæc Martino Cardinaliumve Collegio consultum fuit visum, *cum divisis Nationibus divisim* de cetero *transigere.* Qvod & facilius futurum, & in salutem Ro. curiæ cessurum.

Qvapropter, *seorsim cum singulis Nationibus* Martinus in Concilio agere cœpit, *divisis earum votis ac viribus.* Qvarum singulis plus

minusve indulgere, pro earum affectibus ac rerum facie posset. Qva ratione inter Martinum & singulas Nationes de Reformatione Curiæ Ro. tandem qualitercunque convenit: Ita ut peculiaria cum singulis iniret *Concordata* Martinus.

Qvæ separatæ ac distinctæ *Conventiones inter Papam Martinum V. & quamlibet Nationem*, circa menses *Januarii* ac *Februarii Anni* 1418. concinnatæ, paulo post in publico Concilii consessu *d. 21. Martii*, sunt denominatæ.

Voluitqve Martinus, cum pauculis ex Reformatione sua, Nationibus oblatâ, petitis iisqve limitatis Statutis, Conciliariter publicatis, hæc *sigillatim cum singulis Nationibus inita Concordata sufficere ad præstandam desideratissimam Capitis & Ro. Curiæ Reformationem*, publice in Concilio ante ejus electionem futuro Pontifici injunctam. Eamqve *suam voluntatem* publice denunciavit in Conciliari consessu laudato, d. 21. Martii.

Qvin etiam *separata hæc Concordata* conjunctim *inseri jussit libris Cancellariæ suæ*, pro majori eorum autoritate declaranda.

Et *ex his* quidem *libris depromenda esse* nunciavit, ad preces cujuslibet Nationis, si Concordata hæc cum singulis inita à singulis expeterentur. Ut non tam ex Concilii manu quàm Cancellariæ benignitate accipienda viderentur.

Qvæ omnia, ut robur acciperent, solerti consilio usus, *decreto concilii publico* munivit Martinus, *A.* 1418. *die* 21. *Martii:* Qvi cancelli hanc referunt formam: *Martinus &c. decernimus & declaramus, sacro approbante Concilio, per decreta statuta & ordinata, tam lecta in præsenti Concilio, quam* concordata cum singulis Nationibus ejusdem Concilii, *& quæ in nostra Cancellaria poni volumus & literas in forma publica sub sigillo Vice-Cancellarii nostri, volentibus habere, confici atque tradi, huic sacro concilio super articulos contentos in decreto, super fienda reformatione die Sabbati*, 30. *mensis Octob. A.* 1417. *Apostolica sede carente Pastore, in sessione sacri Concilii lecto, fuisse & esse satisfactum.*

Qvæ Martini *voluntas*, hæc *Concordata* cum nonnullis memoratis statutis *pro sufficienti reformatione Curiæ Romanæ habendi*, à Natiobus publice *probata* memoratur in Actis Concilii. Ita tamen, ut *non Nationes*, ut aliàs consvetum, per Præsidentes aut deputatos id approbarent ac consensum publice testarentur, sed, his tacentibus, *Cardinalis* Ostiensis *nomine Nationum applauderet.*

Neque verò dissimulandum, non sine notabili ac memorabili charactere, qui scrupulo haud careat, hunc *Nationum consensum* in Actis designari. Qvando enim applausus Nationum per Cardinalem interpretem exprimendus erat, notanter in Actis, etiam à Labbeo ad sess. 43. editis, additur, *Cardinalem hoc asseruisse*, quasi à Nationibus hoc ipsi esset commissum, qui *nomine illarum* Martini voluntatem probaret. Hæc siquidem in Actis sistitur consensus formula: *Qvibus decretis ac statutis sic, ut præmittitur, lectis, Reverendissimus Pater Dominus Johannes, Episcopus Ostiensis, sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalis & Vice-*

Cancella-

Cancellarius, de voluntate Nationum ac ipsius Synodi, & eorum nominibus, UT ASSERUIT, *respondit in hunc modum: De mandato Nationum respondeo, quod placent Nationibus decreta recitata, &* CUILIBET NATIONI PLACET CONCORDIA, CUM IPSA *per Dominum nostrum* FACTA. *Et per præmissa fatentur, dicto decreto jam esse satisfactum: Non intendentes propterea, quod Concordata cum una natione in aliquo alteri Nationi afferant præjudicium.*

Forte *una* atqve *altera Natio*, si non plane antea *scrupulos* de oblatis Concordatis *movit*, *hæsitavit* tamen ob varias rationes. Ut Nationes singulæ calculum addere palam haud sustinerent.

Qvemadmodum *de Gallica Natione* proditum est à *Spondano*; Hanc scil. non omnino acqvievisse Concordatis, suæ Nationi à Martino tributis. Qvin Regem postea contradixisse.

Qvicqvid tandem sit de *quarundam Nationum scrupulis*, sive palam motis sive in pectore pressis, circa *Concordata Martiniana* cum qualibet Natione inita: Certũ est, hæc *tanquam rata* publice eo quoq; nomine fuisse habita, quod *libris Cancellariæ à Martino inserta* autoritatem ac vim inde etiam nacta censerentur, ut *exinde ab omnibus essent repetenda.*

Ista verò *Concordata Martini ac Nationum*, in Constantiensi Concilio tanto cum apparatu concinnata ac publicata vel approbata, quæ Actorum Concilii hujus Oecumenici partem haud postremam, etsi prope finem Concilii instructam, absolvant, *lucem hactenus non vidisse* non immerito miratur *Spondanus.*

Qvandoqvidem ne decretum quidem illud Concilii publicum, antea allegatum, intelligi *sine istis Concordatis cognitis* possit.

Tantum abest, *eventus Concilii œcumenici*, quoad Ecclesiasticam Reformationem, tanto cum motu agitatam vel paratam, *sine his Concordatis* ullo queat pervideri aut agnosci modo. Qvippe *in quibus* omnis illa *Reformationis sacræ moles*, tanto totius orbis Christianæ molimine tot annis in splendidissimo Concilio versata, terminum nacta, & veluti ultima Martini Papæ manu *obsignata.*

Qvoniam igitur SERENISSIMUS PRINCEPS RUDOLPHUS AUGUSTUS, BRUNSVICENSIUM DUX LITERATISSIMUS, quâ ex senili prudentia acri pollet mentis perspicaciâ, in Actorum hujus maximi Concilii grandi & laboriosa congerie, à Sua Celsitudine instructa, ut *ordinem* fatorum, sic & *integritatem* studiosissime spectare clementissime mandavit: Nunc tandem, sub finem Concilii & sub finem hujus primi Tomi, Reformationis Constantiensis materiam complexi, memorata *Nationum & Martini Concordata Constantiensia* exhibere par & æqvum erat.

Tantoqve enixius huc contendendum, quanto non solùm apertius in ipsis Concilii Actis designata essent, sed & à *Schelstrateno, in Actis, p.* 71. manifestius notarentur: Qvod in *Concordatis particularibus, à Martino V. cum singulis Nationibus initis, cum de* CETERIS REFORMATIONUM CAPITIBUS, *salva sedis Apostolicæ autoritate statueret Martinus, de uno capite* (Qvibus de causis Papa possit corrigi & de-

poni) *ne verbum quidem fieri voluerit, quantumvis Natio Germanica in suis Avisamentis post electionem Martini V. id instanter petiisset.*

Summopere proinde necessarium, adesse ac inspici laudata cum Nationibus inita Concordata Martiniana. Ut pateat ac plene recteqve judicari ab omnibus queat, quæ momenta Reformationis expressa, indulta, omissa, negata.

En ergo celebris *Nationis Nostræ Germanica ac Martini V. Concordata.* Qvæ vel ideo in acie hic ponenda, quod Germani cum Sigismundo Imperatore ac Imperii Principibus acrius ac animosius Ecclesiastici status ac Regiminis reformationem ad finem usqve Concilii urserint, quam cæteræ Nationes. Unde & fusiora atque ampliora ceteris Concordata nacti Germani. Etsi voti sui ex asse compotes fieri per tempus & fata haud sustinerent.

Damus hæc *Martiniana ac Germanorum Concordata Constantiensia ex antiquissimis Codicibus MSCtis*, ætate Concilii exaratis. Iisque *tribus usi sumus, duobus ex AUGUSTISSIMA SACRÆ CÆSAREÆ MAJESTATIS BIBLIOTHECA VINDOBONENSI* petitis, *tertio ex Serenissimi Nostri DUCIS RUDOLPHI AUGUSTI Bibliotheca privata Brunsvicensi* deprompto.

Neqve labore res caruit hæc inde hauriendi. Primo namqve in nullis horum MSCtis, pro more antiquo, ulla *opusculi inscriptio* animadversa. Ut, nisi ex historia & re ipsa constitisset, vix monumentũ pretiosum agnosci ac decenter sisti vel & in suum hunc locum referri potuisset. Qvod profecto negotium, ex antiqua ac indistincta & tantum non confusa sæpe MSCtorum farragine singula quorumcunque autorum monumenta, titulis ac argumentis penitus destituta, eruendi, ac debito habitu ac colore in medium hodie post tot secula producendi, haud exile.

In *MSCtorum Vindobonensium*, quibus Acta Concilii Const. comprehensa, *Volumine I. Regulis Martini V.* quas supra dedimus, immediate hæc *Germanorum ac Martini Concordata* subnectuntur. Verùm absque fronte aut inscriptione. Cum præfatione tamen Cardinalis ac Vice-Cancellarii, ut mox dicetur.

In *Volumine IV. MSCtorum Vindobonensium*, *f.* 127. eadem hæc Concordata denuo exhibentur. Ast iterum sine argumento ac titulo, & absqve Cardinalis Præfatione.

In *Ducali Brunsvicensi Actorum Concilii Const. Codice MSCto*, itidem hæc Concordata Germanorum expressa. Sed & frontispicio privata: Præfatione tamen uliqua Cardinalis ac Vice-Cancellarii instructa.

Dedimus itaque monumento eum ex *titulo* ornatum, quem & *Acta Concilii Constant.* publica d. 21. Martii subindicarent, quem & *Schelstratenus* confirmaret, quem denique ipse *Cardinalis ac Vice-Cancellarius Johannes Episcopus Ostiensis*, in præfatione operi præmissa, aperte demonstraret: *Concordata Nationis Germanicæ ac Martini V. in Constantiensi Concilio inita quoad Reformationem Ecclesiastici status.*

Qvod ad *Præfationes Cardinalis ac Vice-Cancellarii* attinet, cum illis ita se res habet. Martinus in publico Concilii decreto die 21. Martii disposuerat, Concordata sua cum Nationibus in Cancellariæ suæ libros esse conscribenda, indeque, si quis pro sua Natione desideraret, petenda aut describenda, Notarii Apostolici opera ac manu, sed & in majorem fidem à Cardinale Vice-Cancellario subsignanda sigillove munienda. Factum hoc ergo ex omni parte.

Atque ita Cardinalis ac Vice-Cancellarii negotium fuit, Nationibus petentibus sua Concordata legitime edita communicare. Hinc quoties ex Cancellaria rogantibus ederet, *præfatione* fidem operi conciliavit, ac *testimonium* impertivit.

Talis est *gemina præfatio* Vice-Cancellarii Cardinalis, diversis horum Concordatorum editionibus præmissa. *Unam* præfationem ex *Vindobonensi Cæsareo Codice MSCto*, *alteram ex Ducali Brunsvicensi* depromsimus: neutram, aliquantisper, diversam, omittendam rati.

Damus universa omni fide ac studio. Ne quid posteritati per nos desit, quod ad avitas res gestas cognoscendas spectet.

NATIO-